

פרשת נצבים התשפ"ב

1. דברים (פרשת נצבים) פרק כט פסוק ט - כח

(ט) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: (י) טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחגיך מחטב עציך עד שאב מימיך: (יא) לעברך בכרית ה' אלהיך ובאלתו אשר ה' אלהיך פרת עמך היום: (יב) למען הקים אתך היום ו לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דברך וכאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב: (יג) ולא אתכם לבדכם אנכי פרת את-הכרית הזאת ואת-האלה הזאת: (יד) כי את-אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: (יז) פניגש בכם איש או-אשה או משפחה או-שכט אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבד את-אלהי הגוים ההם פניגש בכם שרש פרה ראש ולענה: (יח) והנה בשמעו את-דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשריות לבי אלה למען ספות הרנה את-הצמאה: (יט) לא-יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אר-ה' וקנאתו באיש ההוא ורכצה בו כל-האלה הפתובה בספר הגה ומחה ה' את-שמו מתחת השמים: (כ) והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הפתובה בספר התורה הגה: (כח) הנסתר לך אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד-עולם לעשות את-כל-דברי התורה הזאת: ס

2. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ל - לג

(ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אלה העם אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אלה' אולי אכפרה בעד חטאתכם: (לא) וישב משה אלה' ויאמר אנא חטא העם הגה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב: (לב) ועתה אם-תשא חטאתם ואם-אין מחני נא מספרך אשר כתבת: (לג) ויאמר ה' אל-משה מי אשר חטא-לי אמתנו מספרי:

3. דברים (פרשת נצבים) פרק ל פסוק א - יד

(א) והיה כייבאו עליך כל-הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל- לבך בכול-הגוים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה: (ב) ושבתי עד-ה' אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר-אנכי מצוה היום אתה ובניך בכול-לבבך ובכל-נפשך: (ג) ושב ה' אלהיך את-שבותך ורחמך ושב וקבצה מכל-העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה: (ד) אם-יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצה ה' אלהיך ומשם יקחה: (ה) והביאך ה' אלהיך אלי-הארץ אשר-ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבה מאבתיה: (ו) ומל ה' אלהיך את-לבבך ואת-לבב זרעך לאהבה את-ה' אלהיך בכול-לבבך ובכל-נפשך למען חיה: (ז) ונמל ה' אלהיך את כל-האלות האלה על-איביך ועל-שנאיך אשר רדפו: (ח) ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את-כל-מצותיו אשר אנכי מצוה היום: (ט) והויתר ה' אל-היך בכלו מעשה ידך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה פיו ושוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר-שש על-אבותיך: (י) כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו בספר התורה הגה כי תשוב אלה' אלהיך בכול-לבבך ובכל-נפשך: פ (יא) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא-נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יג) ולא-מעבר לים הוא לאמר מי יעבר-לנו אל-עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יד) כי-קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשותו: ס

4. דברים (פרשת נצבים) פרק לו פסוק טו - כ

(טו) ראה נתתי לפניך היום את-החיים ואת-הטוב ואת-המוות ואת-הרע: (טז) אשר אנכי מצוה היום לאהבה את-ה' אלהיך ללכת בדרכיו ולשמר מצותיו וחקתיו ומשפטיו וחיית ורביית וברכה ה' אלהיך

בְּאָרְצוֹ אֲשֶׁר-אַתָּה בֹּא-שָׁמָּה לְרַשְׁתָּהּ: (יז) וְאִם-יִפְגַּע לְבַבְךָ וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחַתְּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבַדְתָּם: (יח) הִגַּדְתִּי לְכֶם הַיּוֹם כִּי אֶבְד תִּאבְדוּן לְאִי-תֹאריכוֹן יָמִים עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר אֶת-הַיַּרְדֵּן לְבֹאֵי שָׁמָּה לְרַשְׁתָּהּ: (יט) הַעֲדֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבַחֲרָתְךָ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְיִרְעָךָ: (כ) לְאַהֲבָה אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעֵךָ בְּקוֹלְךָ וּלְדַבְּרֵהֶבּוֹ כִּי הוּא סִיּוֹךְ וְאָרֶךְ יָמֶיךָ לְשִׁבְתְּךָ עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת לָהֶם: פ

5. בראשית (פרשת בראשית) פרק ג פסוק ח - יג

(ח) וַיִּשְׁמָעוּ אֶת-קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְּהַלְךְ בְּגֵן הַיָּדֵים וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי ה' אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן: (ט) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה: (י) וַיֹּאמֶר אֶת-קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בְּגֵן וַאֲיָרָא כִּי-עִירַם אֲנִי וְאֶחָבָא: (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירַם אַתָּה הַמִּן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבֹלְתִי אֲכַל-מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ: (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא גָּתַה-לִּי מִן-הָעֵץ וְאֲכַל: (יג) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה-נָּתַתְּ עִשְׂתִּי וְתֹאמַר הָאִשָּׁה הַנִּתְחַשׂ הַשִּׂיאֲנִי וְאֲכַל:

6. שמות (פרשת יתרו) פרק כ פסוק טו - יח

(טו) וְכָל-הָעַם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת-הַהָר עֹשֵׂן וַיִּרְא הָעַם וַיִּנְעֻעוּ וַיַּעֲמָדוּ מֵרַחֵק: (טז) וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר-אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל-יִדְבַּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן-נָמוּת: (יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעַם אֱלֹהֵיכֶם לֹא לְבַעֲבוֹר נְסוּת אֲתֹכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל-פְּנֵיכֶם לִבְלֹתִי תַחֲטְאוּ: (יח) וַיַּעֲמֵד הָעַם מֵרַחֵק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל-יְהוָה וַיִּשְׁרַע אֶת-שָׁמַיִם הָאֱלֹהִים: פ

7. תרגום אונקלוס שמות (פרשת יתרו) פרק כ פסוק יז

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא לֹא תִדְחִלוּן אַרְי בְּדִיל לְנִסְאָה יִתְכוּן אַתְגְּלִי לְכוּן יִקְרָא דִּי וּבְדִיל דְתַהִי דְחִלְתִּיהָ עַל אִפְיִכוּן בְּדִיל דְלֹא תַחֲוּבוּן.

8. תרגום אונקלוס דברים (פרשת נצבים) פרק ל פסוק כ

לְמַרְסֵם יֵת יִי אֱלֹהֶיךָ לְקַבְּלָא לְמִימְרִיהָ וּלְאַתְקַרְבָּא לְדַחֲלִתִּיהָ אַרְי הוּא סִיּוֹךְ וְאוֹרְכוֹת יוֹמָךְ לְמַתֵּב עַל אַרְעָא דְקַיִים יִי לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמַתָּן לְהוּן.

9. דברים (פרשת ואתחנן) פרק ד פסוק ד

וְאַתֶּם הַדְּבָרִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

10. תרגום אונקלוס דברים ד:ד'

וְאַתּוֹן דְּאַדְבִּיקְתּוֹן בְּדַחֲלִתָא דִּי אֱלֹהֶכוֹן קַיִימִין פּוֹלְכוֹן יוֹמָא דִּי.

11. שמות (פרשת יתרו) פרק יט פסוק יג - יט

(יג) לֹא-תִגַּע בּוֹ יָד כִּי-סָקוֹל יִסְקֶל אוֹ-יָרֵה יִיָּה אִם-בַּהֲמָה אִם-אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁחַף הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְּהָר: (יד) וַיִּרַד מֹשֶׁה מִן-הָהָר אֶל-הָעַם וַיְקַדֵּשׁ אֶת-הָעַם וַיִּכְבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם: (טו) וַיֹּאמֶר אֶל-הָעַם הֲיִנּוּ גִבּוֹרִים לְשַׁלֵּשׁת יָמִים אֶל-תִּגְשׁוּ אֶל-אִשָּׁה: (טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲנֹת הַבָּקָר וַיְהִי קִלְת וּבְרָקִים וַעֲנָן כָּבֵד עַל-הָהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֲזַק מְאֹד וַיִּתְרַד כָּל-הָעַם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: (יז) וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת-הָעַם לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן-הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְבוּ בְּמַחֲתֵית הָהָר: (יח) וְהָר סִינַי עֹשֵׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יִרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוֹ כְּעֹשֵׂן הַכִּבְשָׁן וַיִּתְרַד כָּל-הָהָר מְאֹד: (יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֲזַק מְאֹד מֹשֶׁה יִדְבַּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל:

12. בראשית (פרשת בראשית) פרק ב פסוק ז - ט

(ז) וַיִּצְרֶה ה' אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עֵפֶר מִן-הָאָדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשִׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְגַפְשׁ חַיָּה: (ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּן-בְּעֶדֶן מִקְדָּם גִּשְׁם שָׁמַיִם אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר: (ט) וַיִּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן-הָאָדָמָה כָּל-עֵץ נִחְמָד לְמִרְאֵה וְטוֹב לְמֵאֲכָל וְעֵץ הַחַיַּים בְּתוֹךְ הָגֵן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע:

13. תרגום אונקלוס בראשית (פרשת בראשית) פרק ב פסוק ז

וּבְרָא יִי אֱלֹהִים יֵת אָדָם עֵפְרָא מִן אַרְעָא וּנְפַח בְּאַפּוֹהִי נְשִׁמָתָא דְחַיִּי וַהֲוֹת בְּאָדָם לְרוּחַ מִמְלֵלָא.

14. ספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש א

וזהו ענין תקיעות בר"ה, כי כבר אמרנו בדרוש הקודם, כי קול שופר הוא קול היוצא מן הלב, והוא מורה על גימ"ל כתות אלו, ולכך הוא ע"י נפישת הלב בשופר שהוא מורה על ויפח באפיו נשמת חיים, כי נפחה באף הוא כמו שופר, כי אף הוא כעין שופר, ולכך שופר מאריך לעורר מדתו שהוא מאריך אף, ולכך שופר הוא כעין חוטם. וצדיקים כל לבבם הכל בכונה אחת כמ"ש, והוא קול תקיעה שהוא קול פשוט, והבינונים שהם ממוזגים ביצורם, הוא בתרועה כמ"ש עץ הדעת טוב ורע, והוא תקיעה ושברים מורכב רע וטוב, אבל בעלי תשובה הם שברים, לב נשבר ונדכה כמ"ש. והנה אם תחלק מספר לב יהיה י"ו והוא וי, ולכך בעל תשובה צריך לצעוק תמיד וי וי על עונותיו, וכן אמרו (ר"ה לב ע"ב) בשברים גנוחי גנח ילולי יליל:

15. שפת אמת ליקוטים - לראש השנה

וכן מי שהי' עובר כו' זה כיון לבו כו' ופירש מורז"ל [תיבת] וכן להראות שעיקר השופר היא הכוונה ובלי זה אינו כלל קול שופר וכמו קול הברה, ואני מוסיף הטעם שעיקר השופר הוא ההבל של פיו שמעורר הבל עליון מעולם המחשבה, וזה שמברכין לשמוע אף שגם התקיעה המצויה רק שלשמוע צריך יותר כוונת המחשבה מלתקוע כמובן, וזהו שאמרו לשמוע הא קא שמע כסבר חמור בעלמא כו', שצריכין להטות אוזן לשמוע לא בשמיעה על ידי גבורת הקול רם שהוא מעשה חמריות, רק לעשות פעולה לשמוע והוא במחשבה מוכנת לשמוע, כי השמיעה מכח הגברת הקול נקרא מעשה שבא על ידי מעשה התוקע (ועל ידי זה מעוררין מה שכתוב ויפח כו' וזה מצאתי גם כן בכתבי מורז"ל) וזה שופרי' דיעקב הקול קול יעקב שהוא מעין שופרי' דאדם, והיינו שקודם החטא הי' הבריאה שיהי' בו ההבל של ויפח שהוא רוח הקודש ממש, וזהו שופר, וזהו בכסא שהוא מעולם המחשבה. ולע"ד מה שלא מצינו בספרים הקדושים לומר לשם יחוד קודם תקיעות שופר כמו בכל המצות, כי כל מצות הם במעשה וצריך לצרף המחשבה ליחד קוב"ה ושכינתו, אבל שופר מחשבה לחוד לשם הוי' ב"ה בלבד, ונקרא יום תרועה אף שלכאורה עיקר המכוון התקיעות למתק התרועה כידוע, אולם באמת מה שמבררין שהשטן והרע הוא רק לטובה כי גם הגבורות חסדים הם בעצמותם כי הש"י טוב בלבד, ומטיב לכל רק שהוא כמו שכתב רש"י הקללות ויסורים מציבין אתכם כו', על ידי זה מגביהין התרועה להעשות ממנה רחמים וזה שאמרו שיודעין להפוך מכסא דין כו' שמהפכין גוף הרע לטוב על ידי זה הבירור שהכל לטוב. וזה יתכן לפרש יום תרועה יהי' לכם היינו האור שנקרא יום שיש בהתרועה יהי' לכם, וכמו שכתב מוז"ל ובזוה"ק על יום טוב יום על שם אור כי טוב הארת היו"ט, והיינו שבראש השנה ההארה הוא בגוף התרועה, וזה לע"ד פירוש הגמרא כדי לערבב השטן:

16. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

(ואמר) [אמר] רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו! - אלא: למה מריעין? - מריעין? - רחמנא אמר זכרון תרועה! אלא: למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, דף טז עמוד ב ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב השטן.

17. רש"י מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

כדי לערבב - שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות - מסתמין דבריו.

18. פנים יפות ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק כו

יש לפרש כיון שהזהיר הנביא שובה ישראל עד ה' אלהיך דהיינו שיעשו תשובה מאהבה שנהפך לזכיות כמ"ש אמרו אליו כל תשא עון וכו', וע"ז אמרו כיון שראה השטן שעשו תשובה מאהבה לא יעיד על העוונות כלל כדי שלא להפכין לזכיות, ... דכ"ש הוא שהקב"ה מעיד על עוונות כדי שיהפכם לזכיות, ... למה תוקעין וחוזרין ותוקעין כדי לערבב השטן, פרש"י [ד"ה כדי לערבב] מתוך שרואה שישראל מחבבין את המצוות יל"פ לשון כדי לערבב השטן שהוא מעורבב מלהסטין ולהזכיר את העוונות מיראתו,

כיון שרואה שמחבבין את המצות דהיינו אהבת המצות פן יקובל התשובה מאהבה להפך את כל עוונות לזכויות, מתוך כך הוא מעורבב מלהזכיר את העוונות:

19. ספר שם משמאל - פרשת צו - ושבה"ג שנת תרפ"ב

ויש לומר דהיינו הך דבעשור לחודש הזה ויקחו וגו', דהנה כבר הגדנו דאמירת הפרשה לישראל היתה הפחת רוח חיים בקרבם מענין מ"ש באדה"ר ויפח באפיו נשמת חיים, וכך הגדנו לענין שופר של ר"ה, וכמו שם אחר הפחת רוח חיים של שופר התחילה התעוררות עשרה כחות הנפש עד יום העשירי הוא יוהכ"פ, כך אחר הגדת הפרשה שהתעוררו לתחי' התחילה התעוררות עשרה כחות הנפש יום אחר יום עד יום העשירי שכל כחות הנפש התאחדו לעבודת ה' במסירת הנפש ממש כמ"ש הן נזבחה את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו, ומסירת הנפש ממש אי אפשר אלא בהסכמת כל כחות הנפש, וע"כ לא ה' אפשר מקודם:

20. פחד יצחק על ראש השנה מאמר כה

[ה] ומן המלכיות אל הזכרונות. הנה מלשונם של חכמים למדנו, כי אותו הקטרוג שמלאכי השרת קטרוג על בריאתו של האדם לקח לו למטבע שלו את דברי הפסוק בתהלים "מה אנוש כי תזכרנו". ורבה היא התמיה במטבע זו. כי הלא ההתנגדות מכוונת היא בכאן לעיקר התהוותו של אדם, ואם כן מה הוא ענינה של זכירה לכאן. לפי הנראה היה להם לומר, מה אנוש כי תבראנו. אלא שדוקא בקביעותם של סגנון זה למטבע קטרוגם נגזו כל עומק קטרוגם וסודו. ואמנם גילו לנו בזה שורש שרשה של מדת הזכרון ואת מקום פעולתה הראשוני, כפי שיצאה מידו של קדמונו של עולם בששת ימי בראשית. ומהלך הדברים כך הוא: עיקר משמעותו של כח הזכרון, הוא בזה שעל ידו נעשה העבר חלק מן ההווה. אם תסלק את כח הזכרון מן המציאות, ביטלת את האחידות בהמשך זרימתו של הזמן, ומציאותו של הזמן, היתה מתפוררת לנקודות נקודות מפורדות ומפורדות חדלי צירוף ונעדרי חיבור. ואותו הכח הנותן לנו מקום לדבר, על אודות סדר זמנים, - זכרון שמו. ועלינו ללמוד עכשיו ברכת הנשמה כפי המטבע שטבעו חכמים בתיקונה. ברכת הנשמה מתקנת היא בדרך דיבורו של אדם על אודות נשמתו. ובכך: "נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי, ואתה משמרה בקרבי". כאן עומד הוא האדם העכשווי, הנמצא באותו מצב של אחר ה"נפחתה בי", ומדבר על אודות מצב נשמתו בתקופה שלפני ה"נפחתה בי", ולא עוד אלא שמתאר הוא את המצב ההוא בתכונת הטהרה שבו... [ו] ומכיון שקטרוגם של מלאכי השרת נדחה, נאמר להם "עד שאתם מדיינים כבר נעשה מעשה". ואם הקטרוג על בריאת אדם, הוא קטרוג על בריאת הזכרון, הרי בריאת אדם היא היא בריאת הזכרון. ואותה נשימה שעל ידה נברא האדם, היא היא המביאה אתה, את זכרוננו של המצב שלפני הנשימה לתוכה של המצב לאחר הנשימה. ונמצא, איפוא, דנשימה זו של "ויפח" היא שרשה של כח הזכרון בעולם. וידועים דברי חכמים שאמרו על הפסוק הזה דויפח "מאן דנפח, מתוכו נפח". כל נשימה באה היא מפנימיותו של הנושם. ומצות שופר, שהיא המצוה היחידה המתקיימת בכח הנשימה, וזמנה הוא ביום של יצירת אדם. ומתיחסת היא לאותה נשימה של ויפח באפיו, ומתוך כך השופר לזכרון קאתי. בכדי להפוך הקטרוג מה אנוש כי תזכרנו. והנשימה באה היא מפנימיותו של הנושם. והנשמה היא חלק אלוך ממעל, - הרי מאיליהם מאירים הם דברי הגמרא "שופר כיון דלזכרון קאתי, כלפני ולפנים דמי", והבן. [ז] וזכינו לדין שנשימה זו של ויפח" אוצרת היא בתוכה גם את הזכרונות וגם את המלכיות. והיינו דאיתא בסוגיין "אמרו לפני מלכיות, וגומר. אמרו לפני זכרונות, וגומר. ובמה? - בשופר. ואתרווייהו קאי גם על המלכיות וגם על הזכרונות. ומכל מקום, אין כאן שתי פעולות נפרדות של השופר, אלא אדרבה, פעולה אחידה היא זו. שכן השופר מפעיל הוא את הנשימה של "ויפח באפיו". ואותה נשימה גונזת היא בתוכה את סוד הזכרונות ואת סוד המלכיות כשני ענפים הצומחים משורש אחד. ישמע חכם ויוסף לקח, כי בשום אופן לא ניתן לפרש יותר.